

Transatlantinė prekybos ir investicijų partnerystė (TTIP): lūkesčiai ir perspektyvos

Pranešėjas: Simonas Šatūnas

URM Išorinių ekonominių santykių
departamento direktorius

2015 m. spalio 29 d.

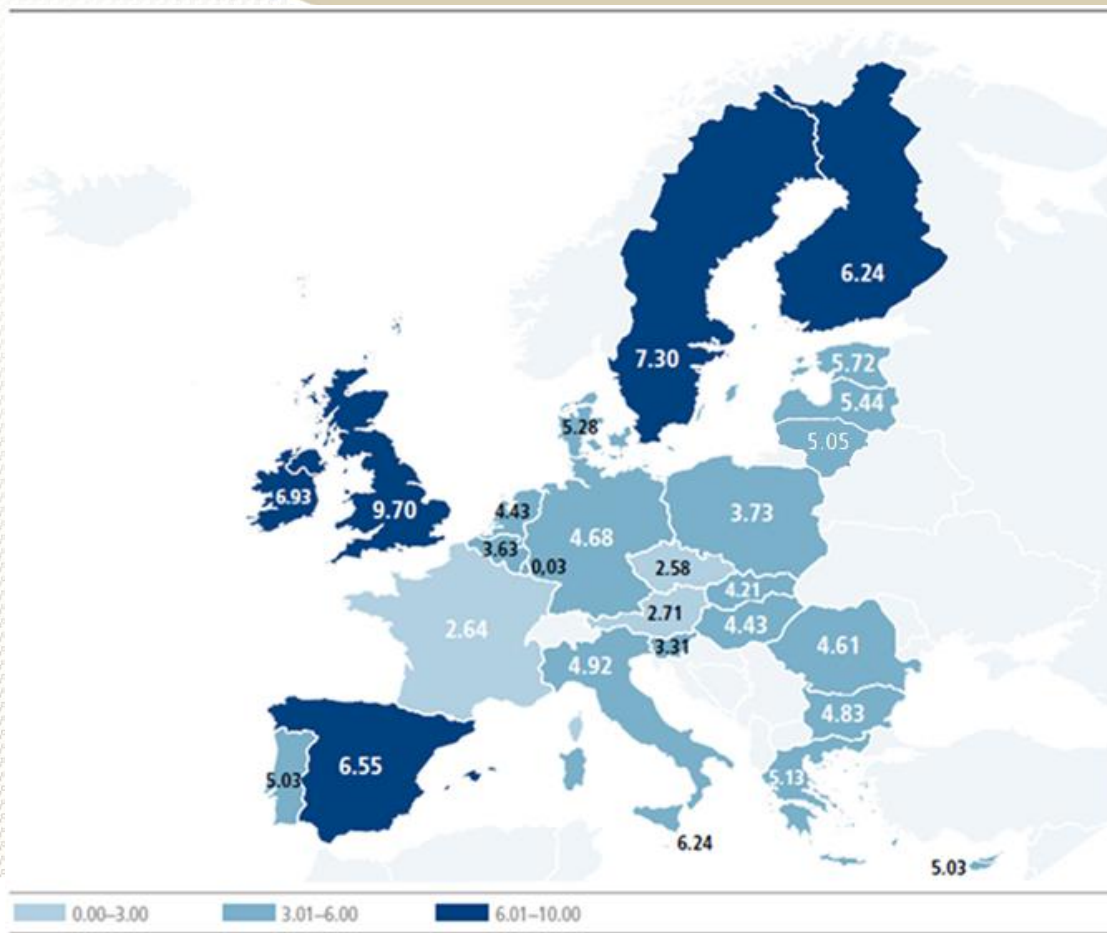

TTIP: laisvos prekybos zona nuo Aliaskos iki Baltijos šalių

- **Jau dabar ES ir JAV prekyba prekėmis ir paslaugomis sudaro 2 mlrd. EUR per dieną.**
- **TTIP padengs trečdalį pasaulinės prekybos ir 45 proc. pasaulio BVP.**
- **Prognozuojama TTIP nauda:**
 - trečdaliu išaugęs ES prekių ir paslaugų eksportas į JAV.
 - 0,5 proc. ES BVP augimas.
 - 1,3 mln. papildomų darbo vietų ES.

(šaltinis: Europos Komisijos užsakymu Centre for Economic Policy Research atlikta studija)

Prognozuojama TTIP nauda Lietuvai

Source: ifo Institut

TTIP derybų sritys

- **Derybos vyksta 3 pagrindinėse srityse:**
 - Rinkos atvėrimas (tarifai, paslaugos, viešieji pirkimai);
 - Reguliacinis suartinimas (netarifinių prekybos barjerų šalinimas, techninių reikalavimų suartinimas atskiruose sektoriuose);
 - Prekybos taisyklės (pavyzdžiui, energetika, muitinių bendradarbiavimas, smulkios ir vidutinės įmonės).

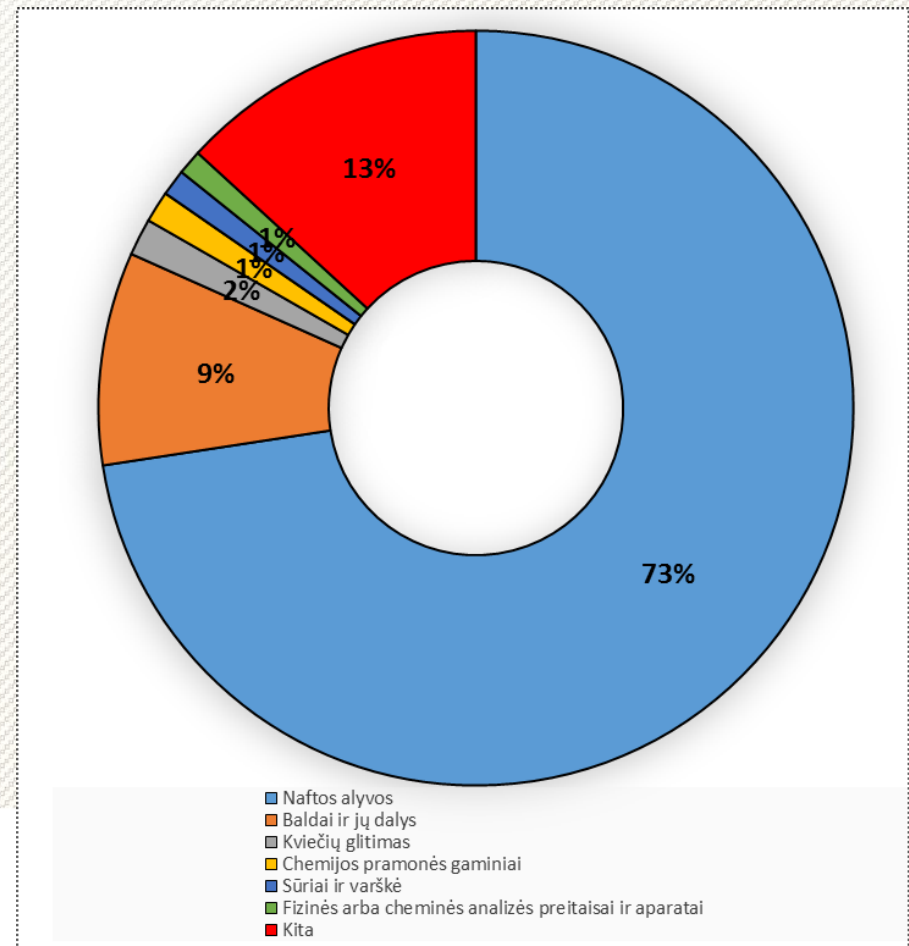

URM

Rinkos atvėrimas: tarifai

- Tikslas – visiškai panaikinti beveik visus muitus.
- JAV vidutinis muftas – apie 4 proc., tačiau svarbioms eksporto prekėms taikomos tarifinės aukštumos.
- 2014 m. Lietuva eksportavo į JAV prekių už 905 mln. eurų (3,7 proc. viso Lietuvos eksporto).
- Į JAV tiesiogiai eksportuoja apie 600 lietuviškų kompanijų (iš jų – 86 proc. SVĮ).

Lietuvos eksporto į JAV struktūra 2014 m.

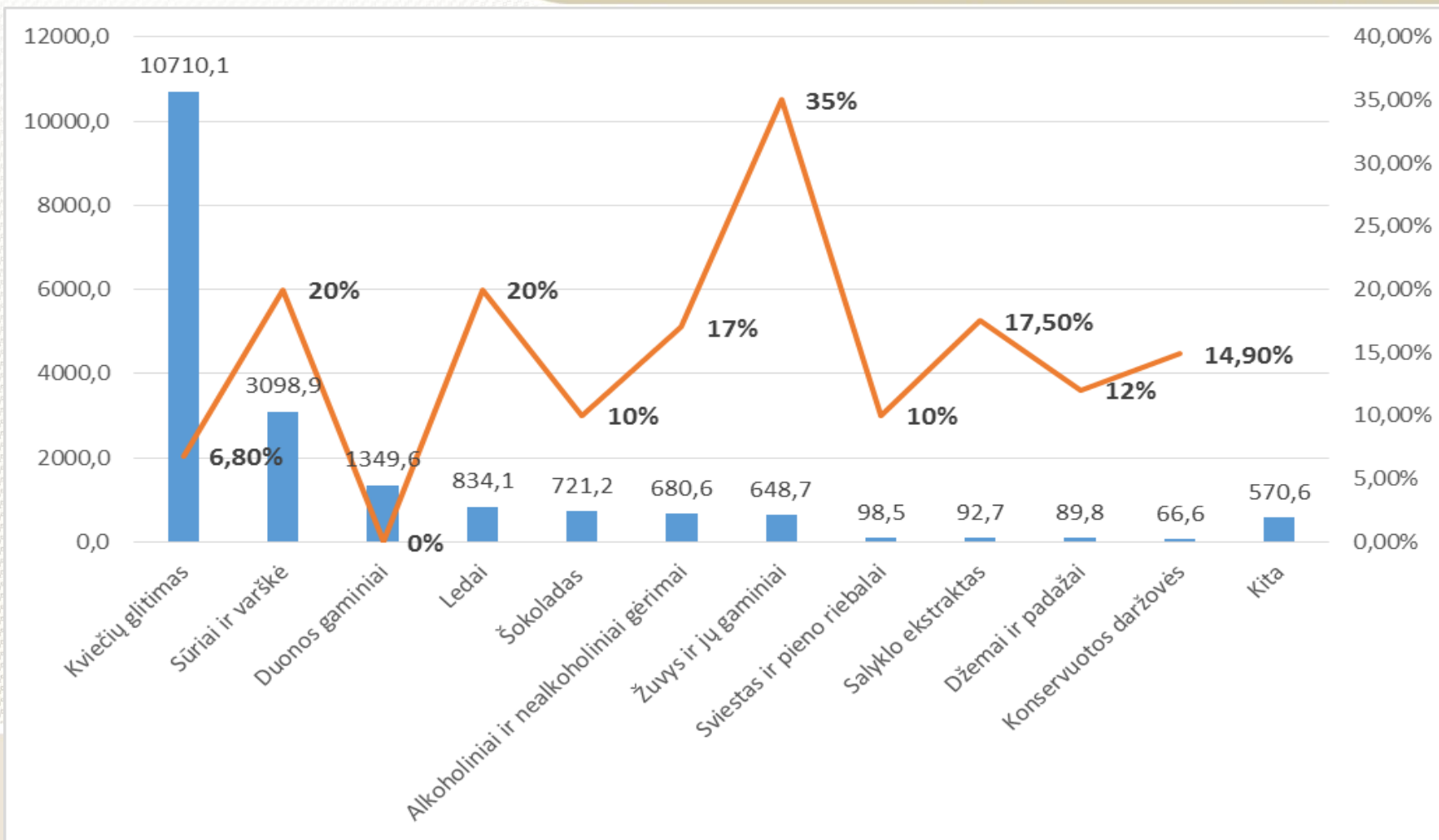

URM

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

Į JAV eksportuojami pagrindiniai lietuviški maisto produktai (tūkst. eurų) ir jiems taikomi muitai (proc.)

Rinkos atvėrimas: paslaugos ir viešieji pirkimai

- **Prekyba paslaugomis:**
 - Tikslas – liberalizuoti prekybą paslaugomis.
 - Šiuo metu Lietuvos paslaugų eksportas į JAV sudaro tik 74 mln. eurų (1,4 proc. viso Lietuvos paslaugų eksporto).
- **Viešieji pirkimai:**
 - Tikslas – panaikinti ES kompanijų diskriminaciją JAV viešųjų pirkimų rinkoje.
 - ES kompanijoms prieinama tik 32 proc. JAV viešųjų pirkimų rinkos.

Reguliacinis suartinimas

- **Skirtingi reguliaciniai reikalavimai sukuria papildomus kaštus, atitinkančius iki 20 proc. muitą.**
- **Skirtingi SPS, žymėjimo ir pakavimo reikalavimai, sudėtingos produktų registravimo procedūros ir pan. sukuria daugiausia kliūčių prekybai žemės ūkio produktais, todėl siekiama:**
 - Mažinti egzistuojančius skirtumus,
 - Spręsti patekimo į JAV rinką kliūtis,
 - Užtikrinti aukštus vartotojų, gyvūnų gerovės, sveikatos, produktų saugos, aplinkos standartus.

Prekybos taisyklės

- **JAV energetinių išteklių eksporto apribojimų panaikinimas**
- **Prekybos sąlygų palengvinimas smulkioms ir vidutinėms įmonėms**
 - Smulkios ir vidutinės įmonės Lietuvoje sukuria 63 proc. pridėtinės vertės ir 75 proc. darbo vietų.
- **Muitinės procedūrų supaprastinimas**
- **Kitos prekybos taisyklės: konkurencija ir valstybinės įmonės, intelektinės nuosavybės apsauga, kilmės taisyklės, prekyba ir darnus vystymasis**

Jautrūs derybų klausimai

Nepagrįsta visuomenės susirūpinimą keliantys elementai:

- **Genetiškai modifikuoti organizmai (GMOs):**
ES rinka nėra visiškai uždara GMOs, tačiau taikomos itin griežtos procedūros jų registravimui – šie ES teisės aktai keičiami nebus.
- **Hormoninė jautiena, cheminis mėsos apdorojimas:**
Vienareikšmiškai draudžiama ES ir šie draudimai nebus atšaukti dėl TTIP.

Reglamentavimo suderinamumas neturi pažeisti teisės reglamentuoti atsižvelgiant į abiem Susitarimo Šalims priimtina sveikatos, saugos, vartotojų, darbo ir aplinkos apsaugos lygį ir kultūrų įvairovę arba kitu būdu siekiant teisėtų reglamentavimo tikslų, be to, jis turi atitikti 8 dalyje nustatytus tikslus. Todėl į Susitarimą įtraukiamos nuostatos, susijusios su šiais

tašku. Skyriaus dėl SFP nuostatos turi būti grindžiamos PPO SFP susitarimo svarbiausiais principais, įskaitant reikalavimą, kad kiekvienos Susitarimo Šalies SFP priemonės būtų pagrįstos moksliniais tyrimais ir tarptautiniais standartais arba moksliniais rizikos vertinimais, kartu pripažįstant Susitarimo Šalių teisę įvertinti ir valdyti riziką tokiu apsaugos lygiu, koks, kiekvienos Susitarimo Šalies manymu, yra reikalingas, visų pirma kai nepakanka atitinkamų mokslinių įrodymų, tačiau kuria naudojamosi tik tiek, kiek to reikia žmonių, gyvūnų ar augalų gyvybei ar sveikatai apsaugoti, ir rengiamos skaidriai ir be nepagrįsto vėlavimo. Be to, Susitarimu turėtų būti siekiama sukurti Susitarimo Šalių bendradarbiavimo gyvūnų gerovės klausimais mechanizmus, kuriais naudojantis, be kita ko, būtų aptariami Šalių taikomų priemonių gyvūnų gerovės srityje lygiavertiškumo klausimai.

ES derybų mandatą rasite čia:

Jautrūs derybų klausimai

- **Investuotojo prieš valstybę ginčo sprendimo mechanizmas (ISDS – *investor to state dispute settlement*):**
 - Siekiama užtikrinti balansą tarp valstybių teisės reguliuoti ginant viešąjį interesą ir investicijų apsaugos užsienyje.
 - Egzistuojančios ISDS sistemos reforma:
 - Aiškiai apibrėžiama valstybių teisė reguliuoti;
 - Nauja tarptautinių investicinių ginčų sprendimo sistema (kuriamas tribunolas, apeliacinis mechanizmas, griežtinami kvalifikaciniai reikalavimai teisėjams);
 - Didinamas proceso skaidrumas ir nešališkumas.
- **Lietuvos dvišalė investicijų sutartis su JAV – nei vieno investicinio ginčo per 13 metų.**

Perspektyvos

- **TTIP nauda eksportuotojams**
 - Panaikinti muitai
 - Supaprastintos muitinės procedūros
 - Sumažintos netarifinės kliūtys
 - Liberalizuota prekyba paslaugomis
 - Sumažinti barjerai viešuosiuose pirkimuose
 - Naujų reguliacinių reikalavimų suvienodinimas
- **TIKSLAS – baigti derybas iki 2016 m. pabaigos.**

LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

AČIŪ UŽ DĖMESĮ!!!